

Rajz

„Készségtárgy” a javából. Hasonlít az énekre abban, hogy elemista korunkban kezdjük tanulni, de a kettő talán különbözik abban, hogy nem egyforma náluk a ’hamisság’. Ha énekelek, azt könnyen minősítheti hamisnak az énektanár, de rajzommal másképpen van. Ha lerajzolom lakásom bútorait, leszólhatja művemet olyan alapon, hogy nem pontos, nem művészi, rossz a távlati rövidülés, satírozás, stb., de ítélete nem abszolút értékű. Éppen a legnagyobb művészek tértek el a valóság pontos ábrázolásától, mint ahogy a festészet magasabb rangú művészetnek számít a fotózásnál. (Erről lehet vitatkozni, de egyelőre több ’világhírű’ festőművészt tartunk nyilván, mint fényképészt...)

Szóval az énekesnek azért nehezebb a dolga a festőnél, mert valaki által megírt, lekottázott dallamot ad elő, míg a festő akármit pingálhat, függetlenül attól, hogy művének tárgya milyen a valóságban – ha egyáltalán van tárgya... Újabban megfestheted a ’semmit’, akkor is adhatsz címet művednek, de már régebben rájöttek, hogy mi a „Jónás a cethalban” című alkotás. (Csupa kék az egész vászon, ami a tengert jelenti, de más nincs rajta, mert a cethal éppen víz alatt úszik, hasában Jónással, így ők nem látszanak.) Nem szólok itt a Csenedeletről, mert ahány ilyen című kép, annyi féle téma, feldolgozás, stb.

Szólok viszont egy fogalomról, ami nekem magas. „Naiv festő” – mondják a tanulatlan emberre, aki festeni merészel a maga egyszerűségével. A szakember, vagy „műértő” minősíti őt ’naiv festőnek’, mert nem tanulta ezt a művészeti ágat, csak legfeljebb kibújt belőle az ’östehetség’. Én ezt nem tartom egészen igazságosnak. A ’naiv festő’ művét nem egészen értem, mert nem akarom érteni, de ugyanúgy bámulhatom valamelyik ’modern’ művészeti ág képviselőjének alkotását is a kiállításon, mert azt sem értem – mert sznob lennék, ha azt mondanám, hogy értem...

Itt térek vissza a rajzra, amit lehet – és fontos – tanítani az iskolában. Egyrészt, mint művészi kifejező eszközt, másrészt, mint technikát. Előbbi olyan, mint a zeneszerzés, vagy a költészet, utóbbi pedig hasznos lehet, ha jól megnézel egy festményt – vagy létrehozol egyet a magad naivitásában... Fentebb már említettem a satírozást, távlati rövidülést, de említhetem magukat a színeket, melyeket meg kell tudni különböztetni egymástól a mindennapi életben is.

És itt jön a jó rajztanár szerepe. Ha jól tanít, megajándékoz téged egy igazi értékkel: életed során élvezni fogod a szépművészeteket – és talán önmegvalósításod módja lesz a rajz, festés, grafika. Van olyan barátom, aki időskori művészeti alkotásaival igazolja, mit tanult a kitűnő Trefort utcai rajztanárunktól, de legidősebb unokám pályaválasztásánál – alkalmazott grafika – is szerepet játszott a művészi képzés, amiben egykori iskolai tanárnője részesítette.

Összességében nagyon sokra tartom az iskolai rajzoktatást, mint a műértés, művészet alapját. És ahogy az ’ének, zene’ tantárgyhoz hozzátartozik a zenetörténet is, ne feledjük: érdemes tanulni valamennyi művészettörténetet is. Beleértve a képzőművészet nagyjainak élettörténetét, művészi ’korszakait’. Azután jön a boldogságérzetünket emelő ’műélvezet’, amit megszerezhetünk magunkat, múzeumok, kiállítások látogatásával...